
Ważny odcinek działalności adwokatury : [recenzja artykułu G. Szafira opublikowanego w czasopiśmie "Sowietskaja Justicya", 1961, nr 17]

Palestra 5/11(47), 55-56

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Radziecka adwokatura

Oto temat artykułu informacyjnego pióra Roberta Kiefego, jaki zamieszczony został w nrze 2 (kwiecień — czerwiec 1961) kwartalnika „Revue internationale de droit comparé”.

Rozważania swoje na powyższy temat oparł autor na materiałach zawartych w pracy adwokatów radzieckich Zajcewa i Półtoraka pt. *Sowietskaja adwokatura* (przetłumaczonej na język angielski i wydanej w Moskwie w 1959 r.). Autor omawia kolejno organizację adwokatury radzieckiej, podkreślając zasadę zespołowości w wykonywaniu tego zawodu oraz jej rolę w procesie cywilnym i karnym. Zwraca w szczególności uwagę na fakt aktywnego współudziału radzieckich adwokatów przy redagowaniu treści umów zawieranych przez przedsiębiorstwa socjalistyczne: umowy powyższe powinny być zawsze zaopatrzone w podpis adwokata, który poświadcza w ten sposób zgodność ich postanowień z przepisami obowiązującego prawa.

W procesie karnym adwokat jest reprezentantem oskarżonego. Dlatego nie może on uczynić nic takiego, co mogłoby pogorszyć sytuację oskarżonego. Ale jednocześnie adwokat nie jest bynajmniej „służącym” swego klienta, nie jest jego współnikiem, który powinien pomóc mu w uniknięciu zasłużonej kary. Adwokat powinien bronić jedynie słuszných interesów oskarżonego, i to wyłącznie przy pomocy środków i metod zgodnych z prawem. Nie może on jednak ujawnić sądowi faktów, o których dowiedział się od swego klienta lub w toku wykonywania czynności urzędowych.

Na zakończenie swych uwag autor podkreśla aktywny udział i poważną rolę adwokatury w politycznym i społecznym życiu Związku Radzieckiego. Adwokatem jest jeden z byłych wiceministrów sprawiedliwości ZSRR. Inny adwokat jest wiceprzewodniczącym Komisji Prawnej przy Radzie Ministrów ZSRR. Adwokaci biorą czynny udział w pracach Komisji Kodyfikacyjnej. Szczególnie doniosłą rolę odgrywa adwokatura radziecka przy wykonywaniu zadań nauczania prawa. Szerzeg radzieckich adwokatów pracuje w instytucjach naukowych lub na uniwersyteckich wydziałach prawa. Adwokaci wygłaszają corocznie tysiące wykładów popularyzujących wiedzę o prawie wśród ludzi pracy (np. w latach 1957—58 sami moskiewscy adwokaci wygłosili ok. 7.000 odczytów w fabrykach, urzędach i gospodarstwach kolektywnych).

Ważny odcinek działalności adwokatury

omawia w artykule pod tym tytułem, zamieszczonym w nrze 17 (z 19.IX. br.) czasopisma „Sowietskaja Justycija”, G. Szafir, Ustawodawca ZSRR przyznał pokrzywdzonym prawa uczestników procesu karnego. Art. 24 Podstaw prawa postępowania karnego przewiduje, że wymienione prawo pokrzywdzony może wykonywać osobiście lub przez swojego przedstawiciela. Jednakże zarówno w praktyce, jak i w teorii niejednokrotnie wypowiadano poglądy, w myśl których adwokaci nie mogą reprezentować interesów pokrzywdzonego w procesie karnym, jako

że bierze w nim udział prokurator, stojący na straży zarówno dobra społecznego, jak i praw jednostki. Szermowano również argumentem, że udział adwokata jako reprezentanta pokrzywdzonego (a więc w „oskarżycielskiej” roli w postępowaniu karnym) przyczyniłby się do pogorszenia sytuacji oskarżonego w procesie.

Kres wszelkim wątpliwościom w tym względzie położył sam ustawodawca. W wydanym w ub.r. nowym k.p.k. RSFRR wylicza on w art. 56 *expressis verbis* adwokatów wśród tych osób, które mogą reprezentować interesy pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. Życie w całej rozciągłości potwierdziło słuszność takich rozstrzygnięć. Uczestnictwo adwokatów w charakterze przedstawicieli pokrzywdzonych stanowi, jak się okazało, jeszcze jedną z gwarancji przestrzegania zasad socjalistycznej praworządności w procesie karnym. Nastąpiło zarazem zwiększenie się autorytetu radzieckiej adwokatury, jako organizacji powołanej do ochrony interesów i praw obywateli.

Autor podaje szereg przykładów ujawnienia przez adwokatów, występujących w roli reprezentantów interesów pokrzywdzonego, faktów wskazujących na popełnienie przestępstwa, a także przykłady spraw, w których dzięki udziałowi adwokata w postępowaniu śledczym nie nastąpiło ostateczne jego umczenie (np. prokurator umorzył śledztwo z braku dowodów, adwokat zaś zaskarżył to postanowienie i doprowadził nie tylko do jego uchylecia, lecz również — w dalszym ciągu postępowania — do skazania oskarżonego).

Autor kończy swe uwagi następującym stwierdzeniem: przykłady te świadczą niezbicie, iż uczestnictwo adwokatów w postępowaniu karnym w charakterze przedstawicieli pokrzywdzonych jest niezbędnym i ważnym odcinkiem pracy adwokatury, której zadaniem jest współdziałać przy wykonywaniu funkcji wymiaru sprawiedliwości.

Walka z elementami pasożytniczymi w społeczeństwie socjalistycznym

W nrze 8 „Sowieckiego Gosudarstwa i Prawa” z br. znajdujemy poświęcony temu zagadnieniu artykuł A. S. Szlapocznikowa pt. „Radzieckie ustawodawstwo i społeczeństwo w walce z elementami pasożytniczymi”.

Praca w społeczeństwie socjalistycznym — rozpoczyna swe uwagi autor — stanowi nie tylko środek utrzymania się przy życiu zabezpieczenia sobie egzystencji, lecz staje się coraz bardziej fizyczną i duchową potrzebą człowieka. Jedną z najważniejszych, szczególnych cech charakterystycznych pracy w społeczeństwie socjalistycznym jest jej powszechność. Staje się więc ona nie tylko prawem, ale obowiązkiem każdego obywatela (daje temu wyraz art. 12 Konstytucji ZSRR). Stąd wielkiego znaczenia nabiera zagadnienie walki z elementami pasożytniczymi żyjącymi z cudzej pracy. W walce z tymi elementami należy wykorzystać wszystkie środki o charakterze tak ekonomicznym, jak i prawnym i dlatego w ostateczności sięgać należy do środków i administracyjnych, i karnych. W wielu rep. publikach radzieckich już od kilku lat obowiązują ustawy wydane w celu zastrzeżenia walki z pasożytniczymi elementami. W br. wydano w tym przedmiocie nowe akty prawne, w szczególności przeciwko 2 kategoriom tego rodzaju osób:

1. przeciwko osobom pełnoletnim i zdolnym do pracy, które uchylają się od uczciwej pracy odpowiadającej ich zdolnościom i możliwościom, żyją zaś z nielegalnych dochodów pochodzących z innych — najczęściej przestępnych — źródeł;